

Republika Srbija
MINISTARSTVO ZDRAVLJA

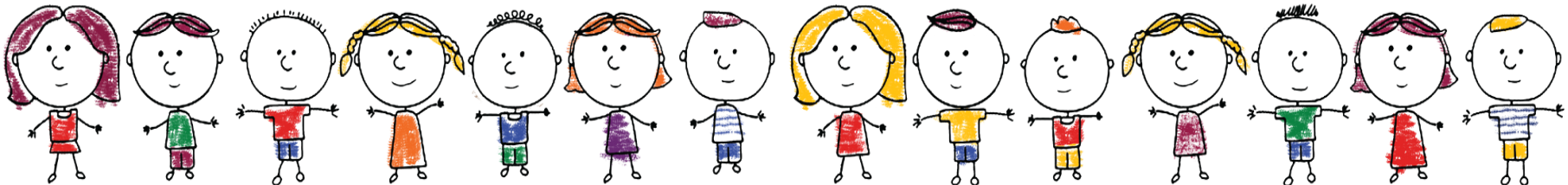

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVETE,
NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJ

Potrebe roditelja dece s spektrom autističnih poremećaja – prikaz rezultata primenjenog upitnika u Srbiji

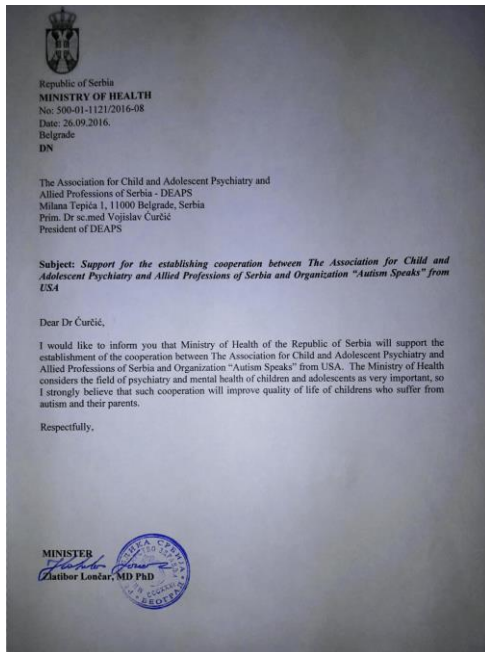
(Caregivers Needs Survey – Serbia)

Kako smo radili?

- SEAN (Southeast Europe Autism Network) upitnik – maj 2016
- Prevod i adaptacija upitnika – Dr Miodrag Stanković, dr Nenad Rudić i dr Milica Pejović Milovančević – jun 2016
- Saglasnost Ministarstva
- Prikupljanje podataka – oktobar 2016 – januar 2017
- Ukupan broj prikupljenih (validnih) upitnika 238

Upitnik o potrebama roditelja dece sa autizmom (Survey of caregiver needs)

- Ejmi Deniels (Amy Daniels) i SEAN (Southeast European Autism Network)
- 30 minuta
- Tematski delovi:
  - demografske karakteristike
  - Karakteristike deteta
  - iskustva sa različitim službama
  - zapažanja roditelja u smislu pristupačnosti i neprepoznatih potreba, uticaja na porodicu, stigmatizaciju
  - kvalitet života i izazova i prioriteta u odgajanju deteta sa autizmom.

Tim koji je prikupljao SEAN upitnike u Srbiji

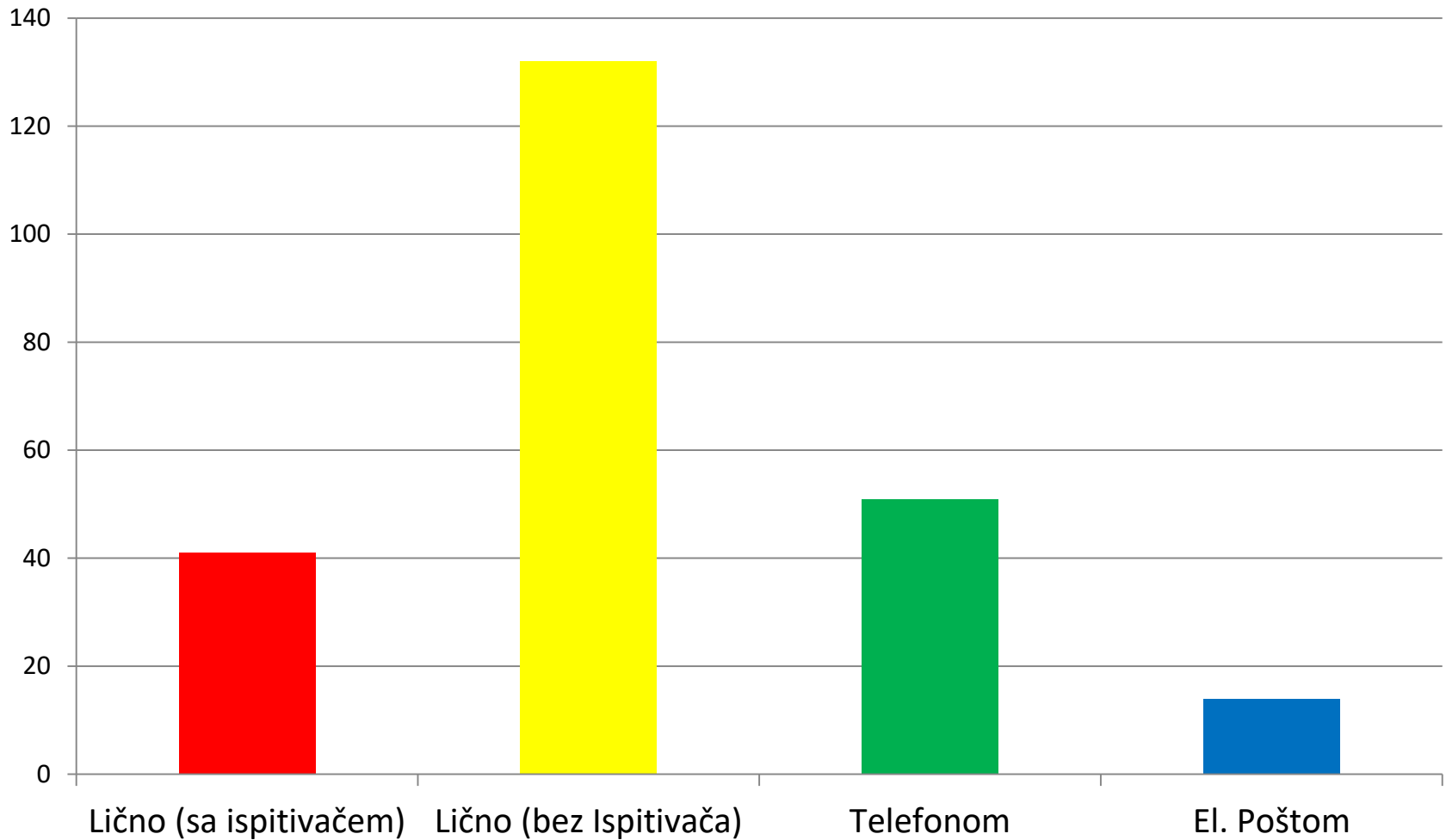
Beograd

- Dr Nenad Rudić
- Vesna Petrović
- Roberto Grujić
- Aleksija Herrera
- Dr Milica Pejović
Milovančević

Niš

- Miodrag Stanković
- Aleksandra Stojanović
- Bojan Nedović
- Aleksandar Milosavljević
- Snežana Čarapić
- Miša Ljubenović
- Spomenka Radojević
- Dragana Savić
- Nataša Kovačević
- Ivana Ilić
- Tamara Đorđević

Način popunjavanja ankete

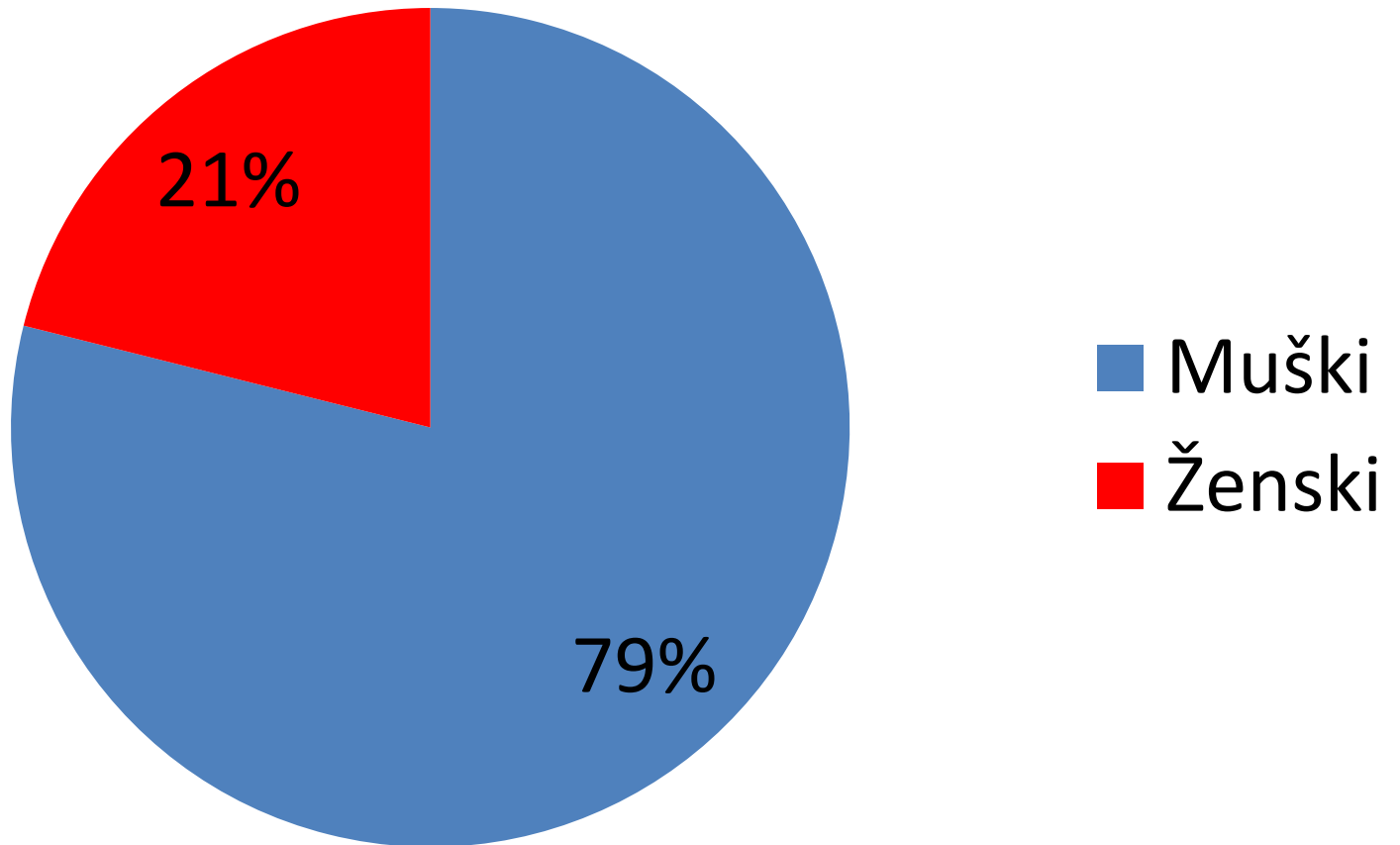

Posebna zahvalnost svim roditeljima odnosno Udruženjima roditelja na prikupljenim podacima!

Demografske karakteristike

Ukupan broj ispitanika	238
Srodstvo ispitanika sa detetom	N (%)
Majka	167 (70.2)
Otac	64 (26.9)
Baba/Deda	2 (0.8)
Drugo	4 (1.7)
Stepen obrazovanja ispitanika	N (%)
Osnovna škola	12 (5)
Srednja škola	124 (52.1)
Pohađao fakultet	33 (13.9)
Završio fakultet	61 (25.6)
Više od diplome fakulteta	8 (3.4)
Stepen obrazovanja supružnika	N (%)
Osnovna škola	7 (2.9)
Srednja škola	135 (56.7)
Pohađao fakultet	37 (15.5)
Završio fakultet	44 (18.5)
Više od diplome fakulteta	2 (0.8)
Nepoznato	7 (2.9)

Pol deteta

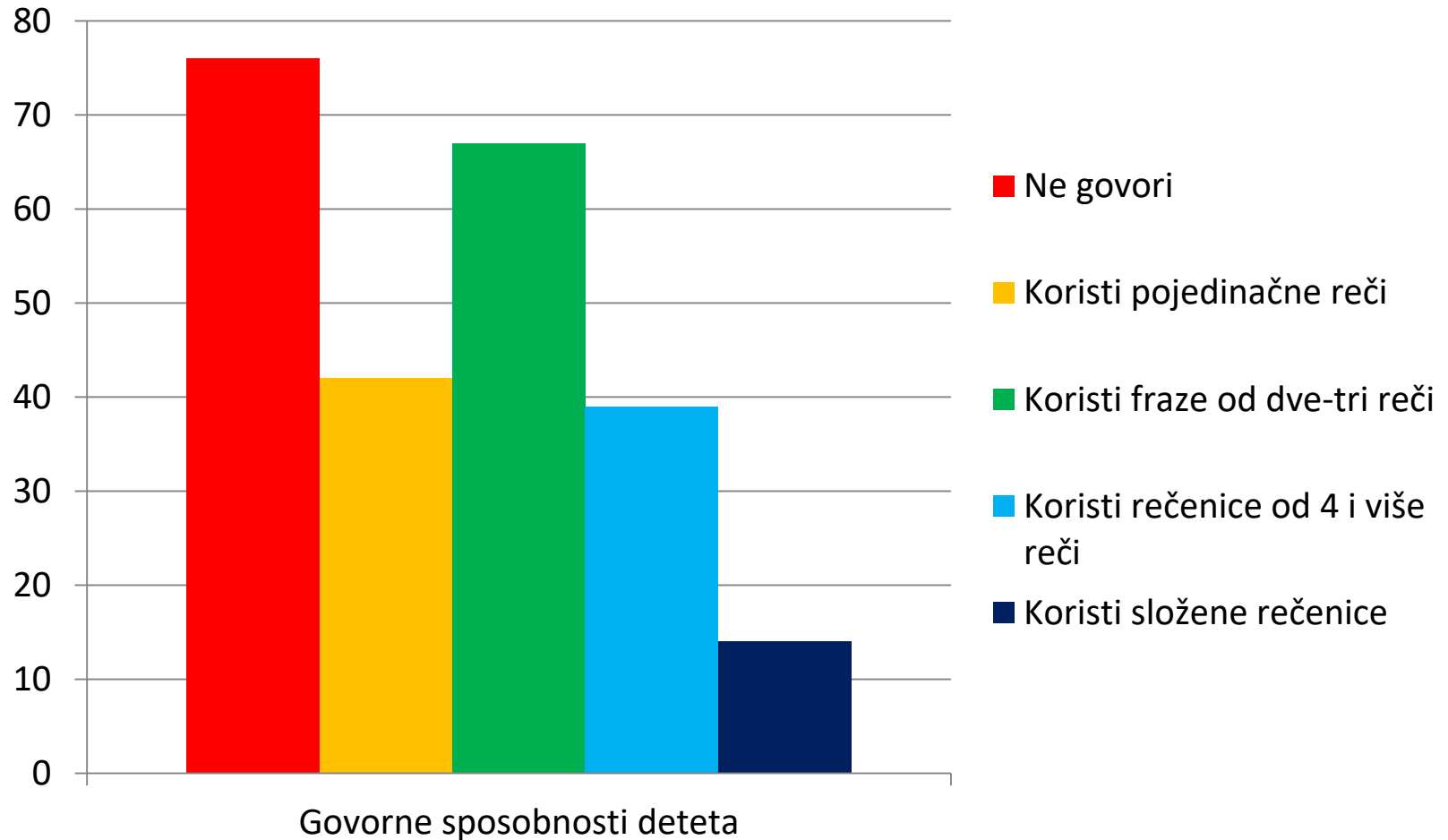

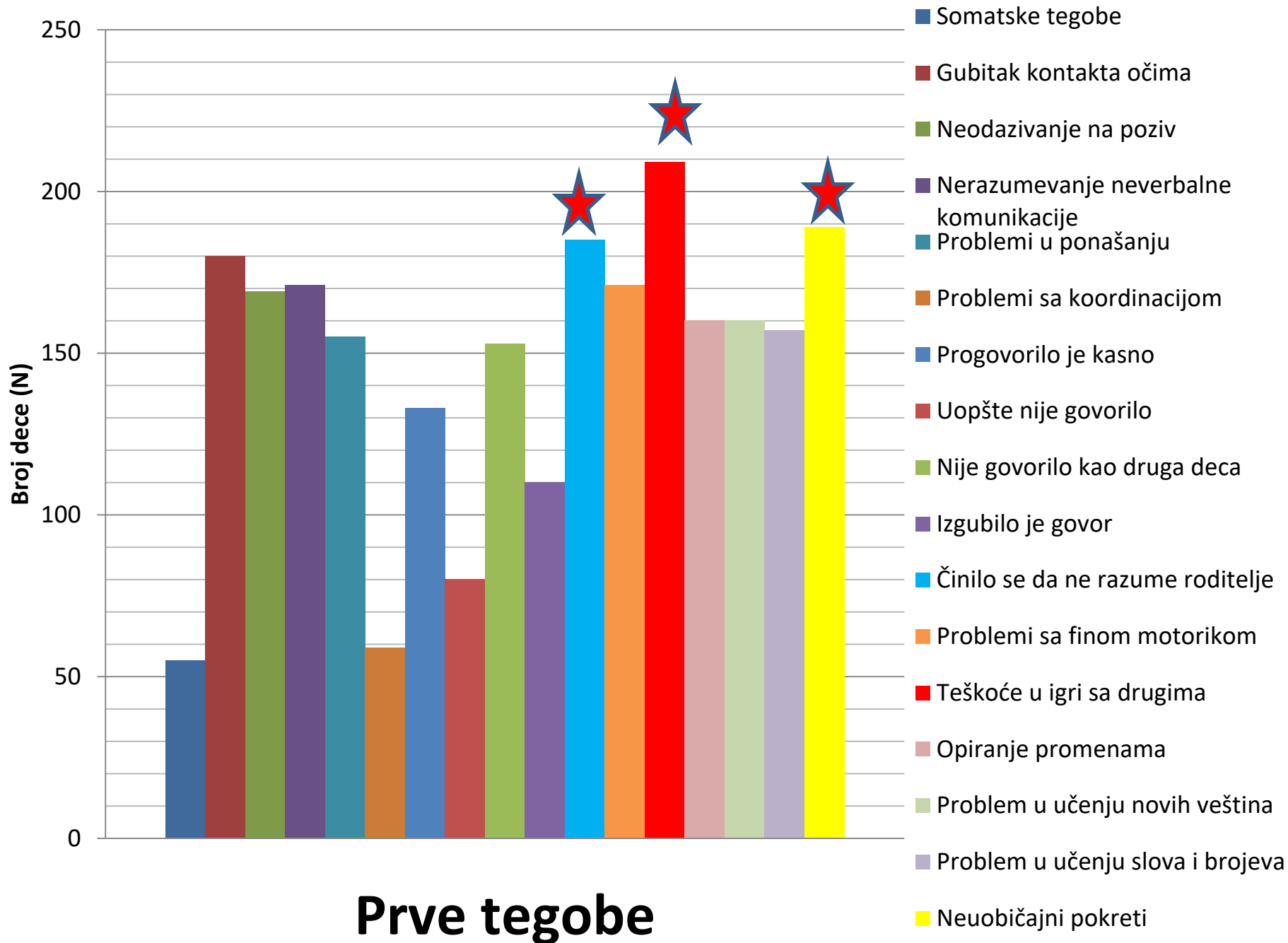
Karakteristike deteta

Pol	N (%)
Muški	187 (78.2)
Ženski	50 (21.8)
Godine u mesecima (SD)	117 (69)
Trenutna dijagnoza (MKB10)	N (%)
Autizam/Autistični poremećaj	128 (53.8)
Aspergerov sindrom	6 (2.5)
PDD-NOS	19 (8.0)
PDD	30 (12.6)
ASD	31 (13)
Ostalo	24. (10.1)

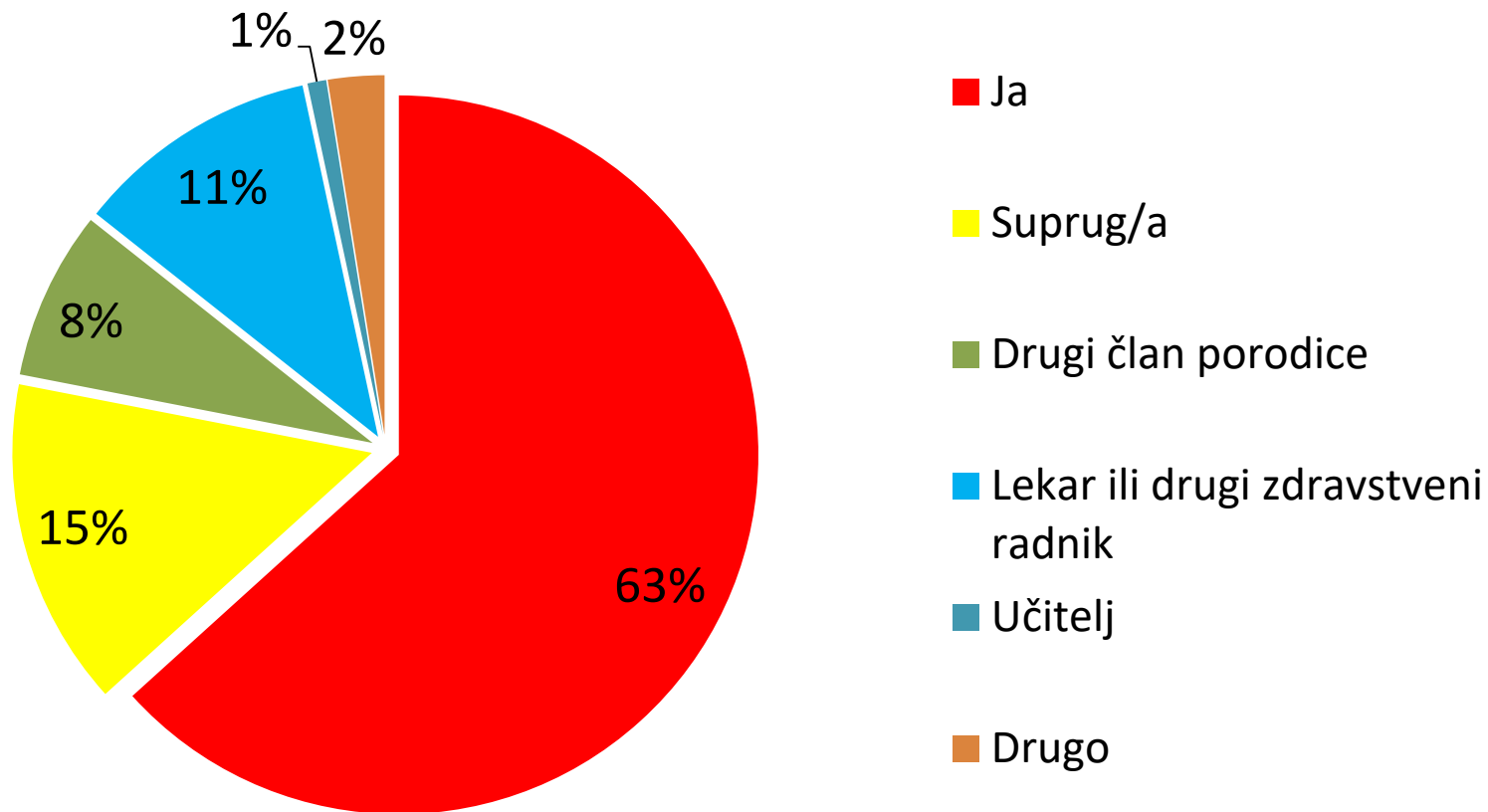

Govorne sposobnosti deteta

Ko je prvi ispoljio zabrinutost za stanje deteta?

Dijagnoza

Uzrast kada je postavljena dijagnoza, meseci, medijana (SD) **39.5 (22.2)**

Udaljenost od zdravstvene ustanove

N (%)

Manje od 25 kilometara

140 (58.8)

Između 25-50 kilometara

23 (9.7)

Između 50-100 kilometara

23 (9.7)

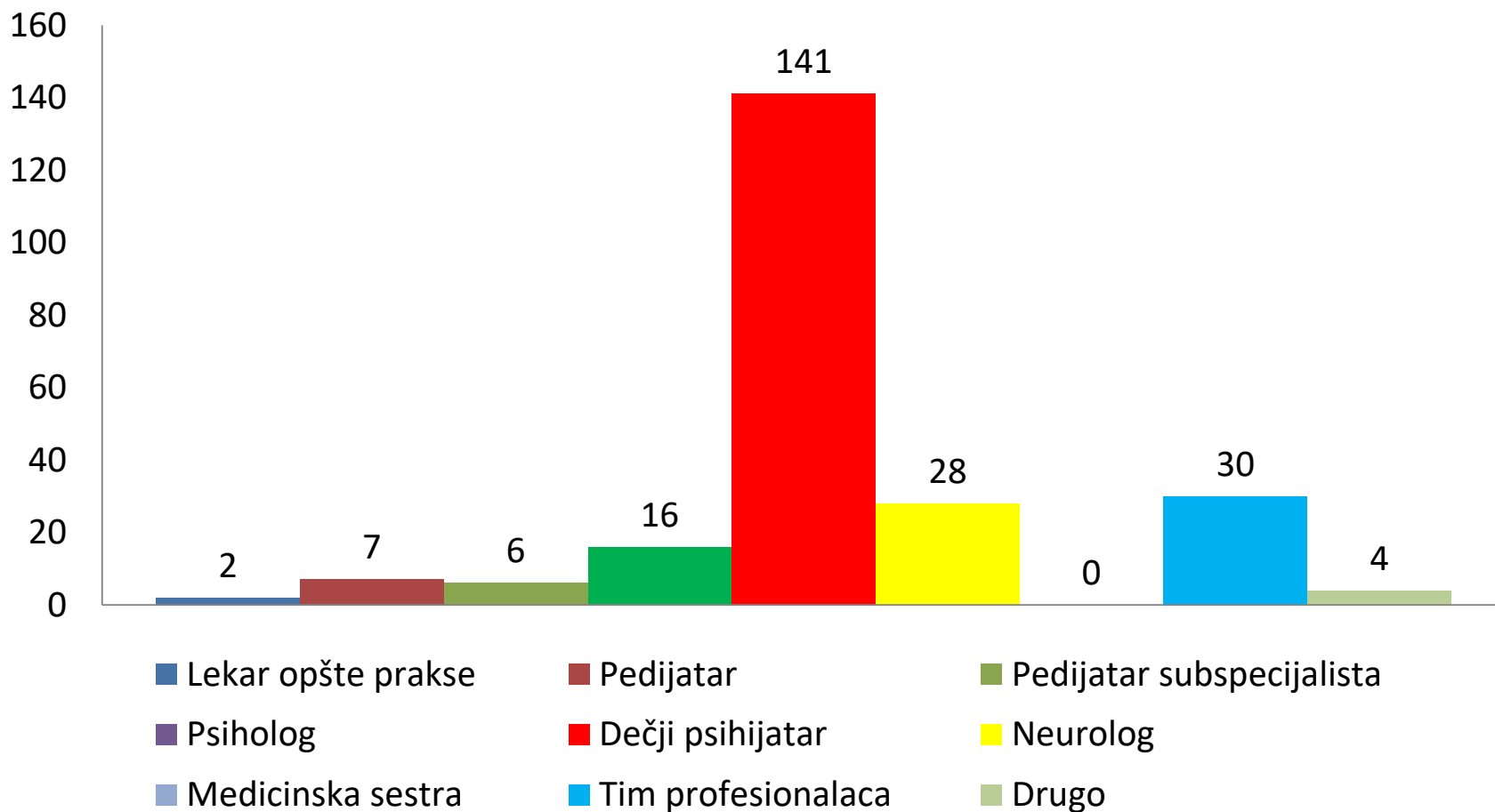
Više od 100 kilometara

44 (18.5)

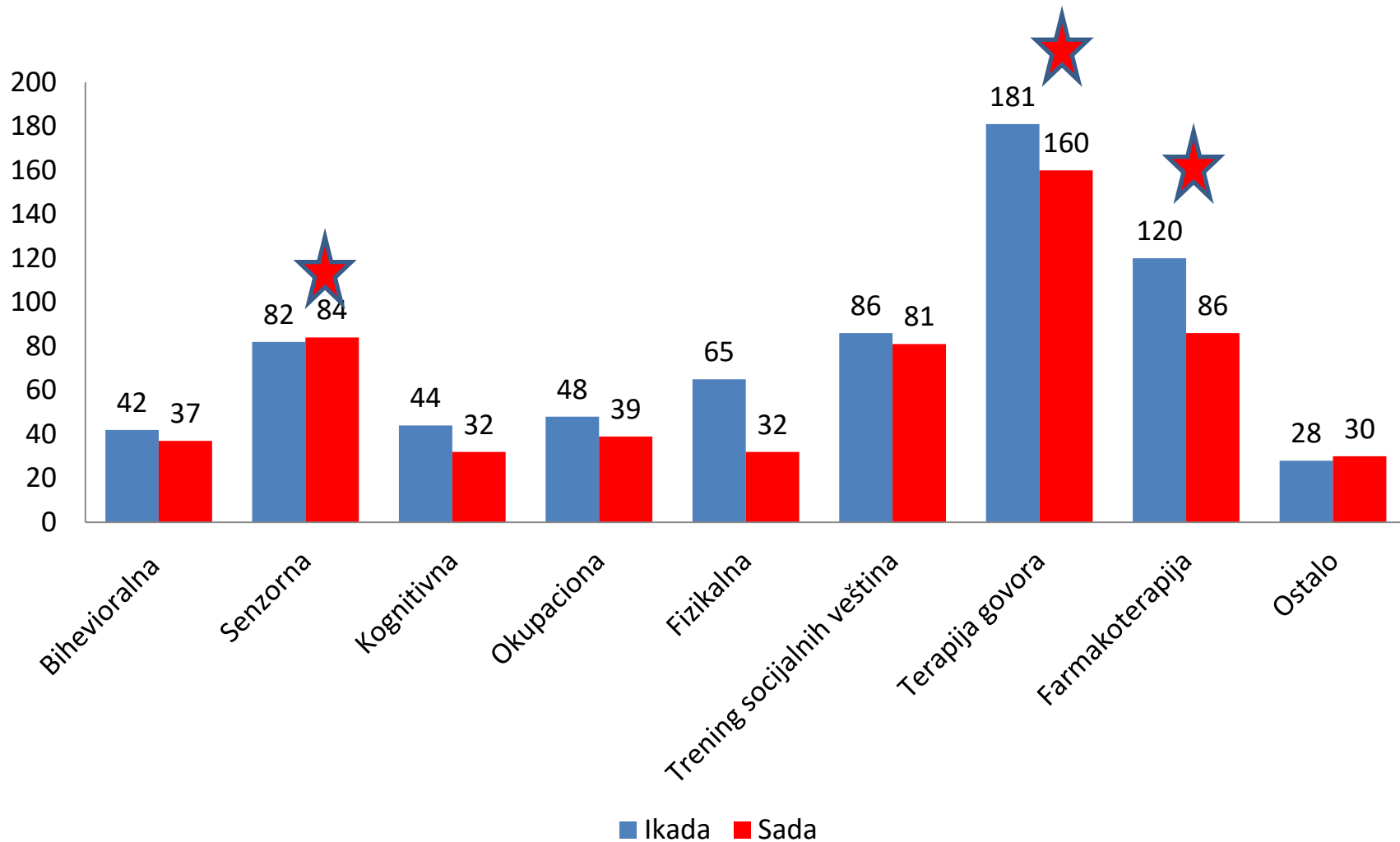
Putovali smo van države

2 (0.8)

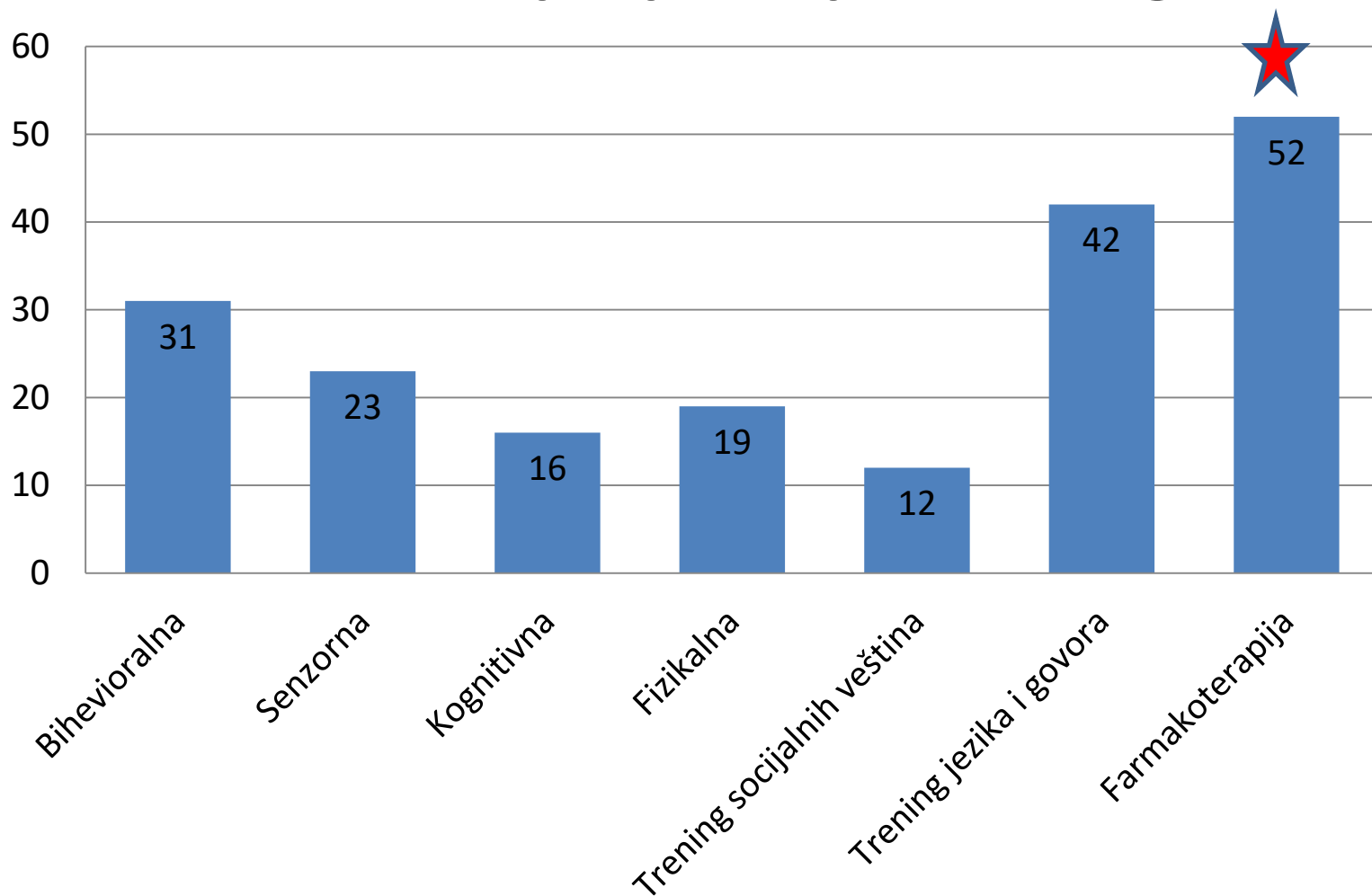
Ko je postavio dijagnozu?

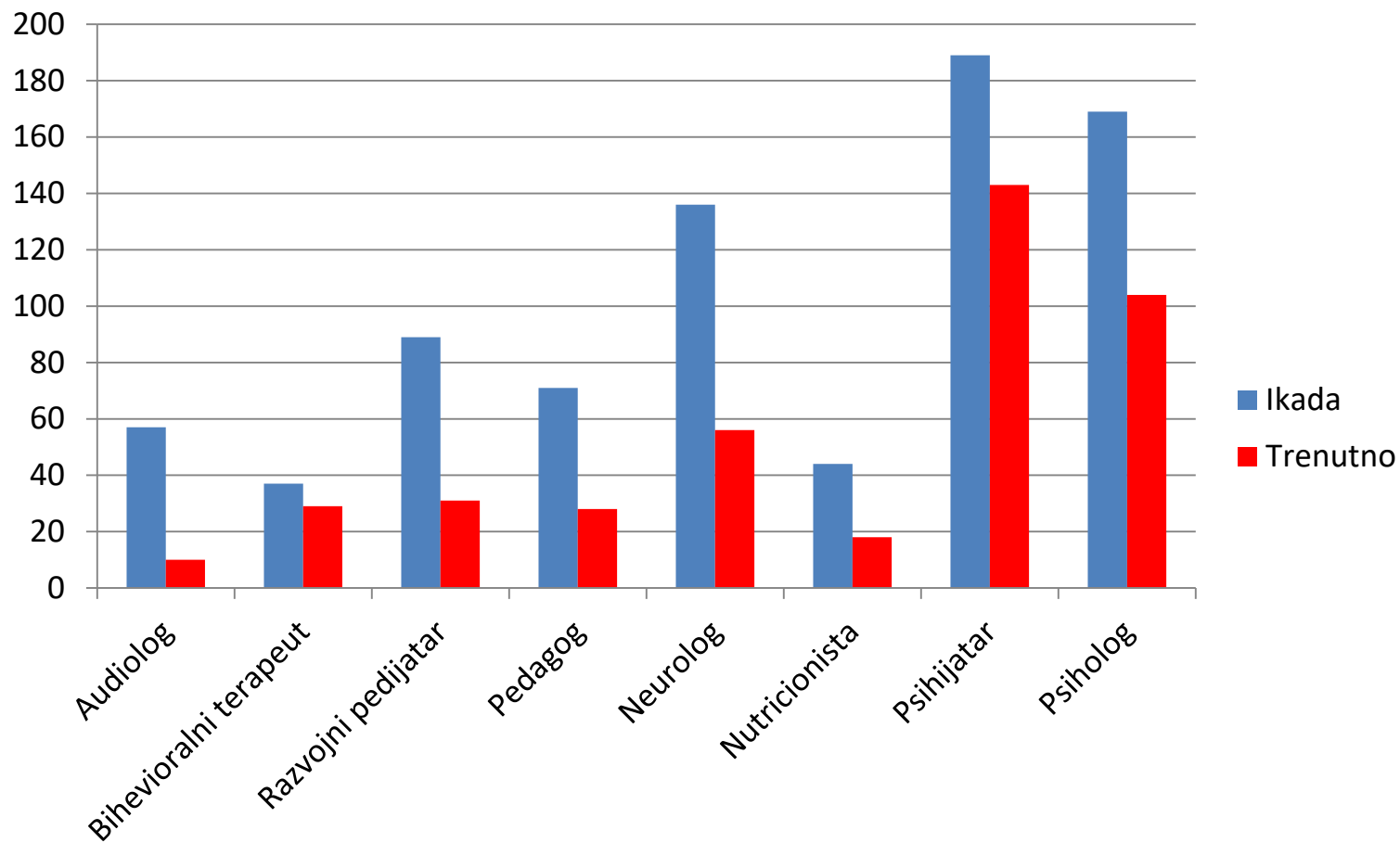
Tretman deteta ikada/trenutno

Koliko ispitanika delimično/potpuno plaća usluge

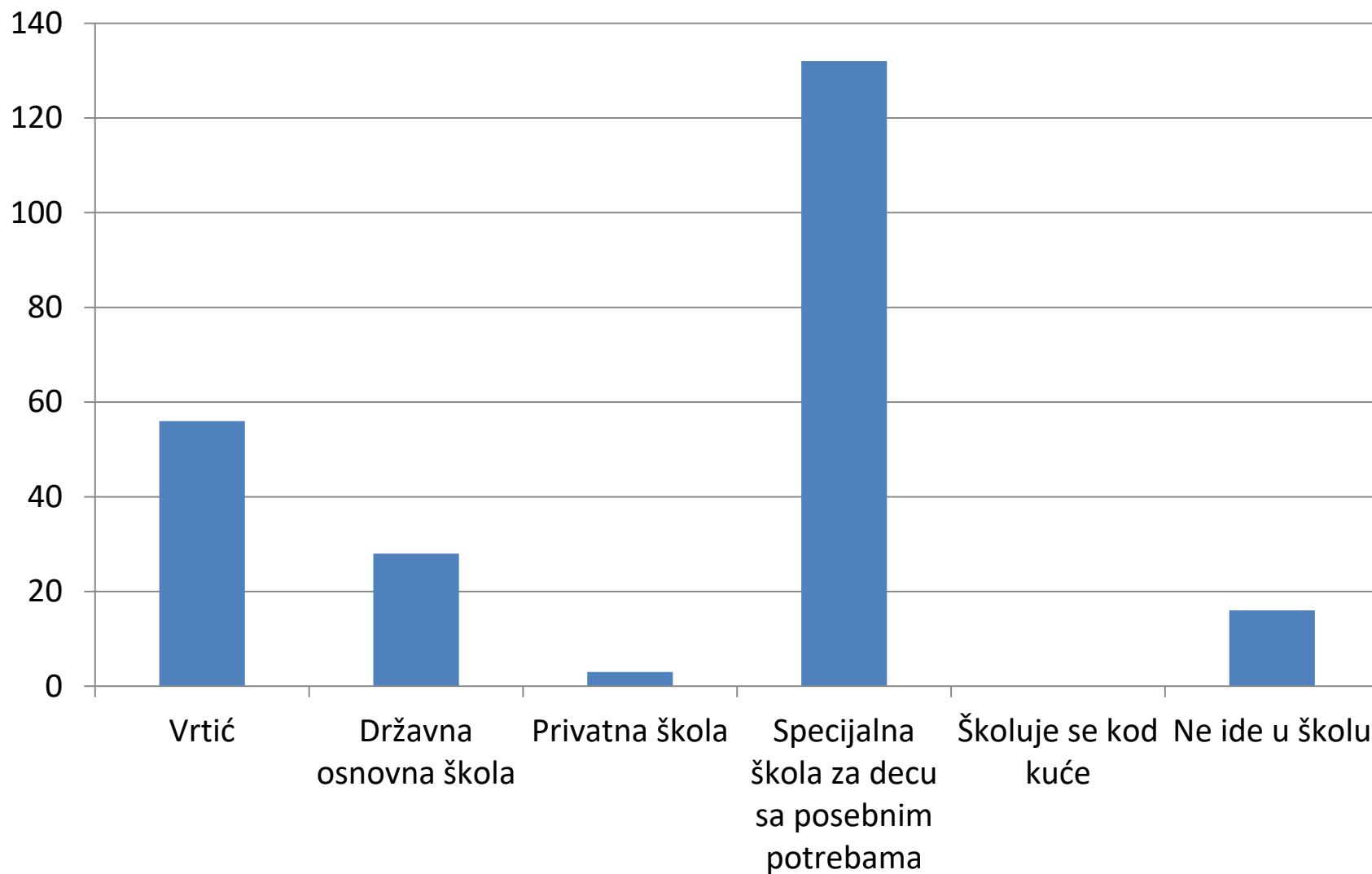

Usluge terapeuta ikada/trenutno

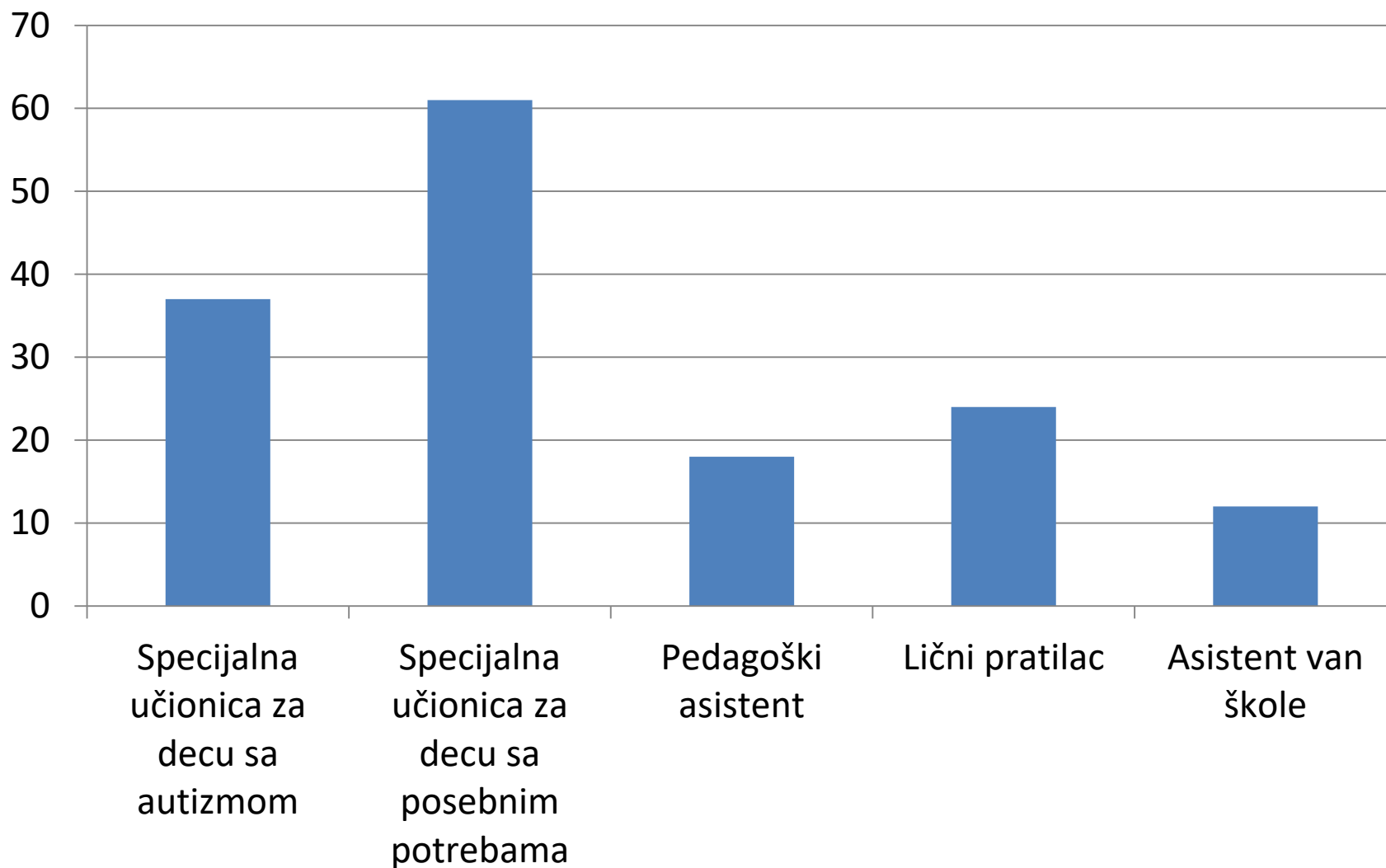

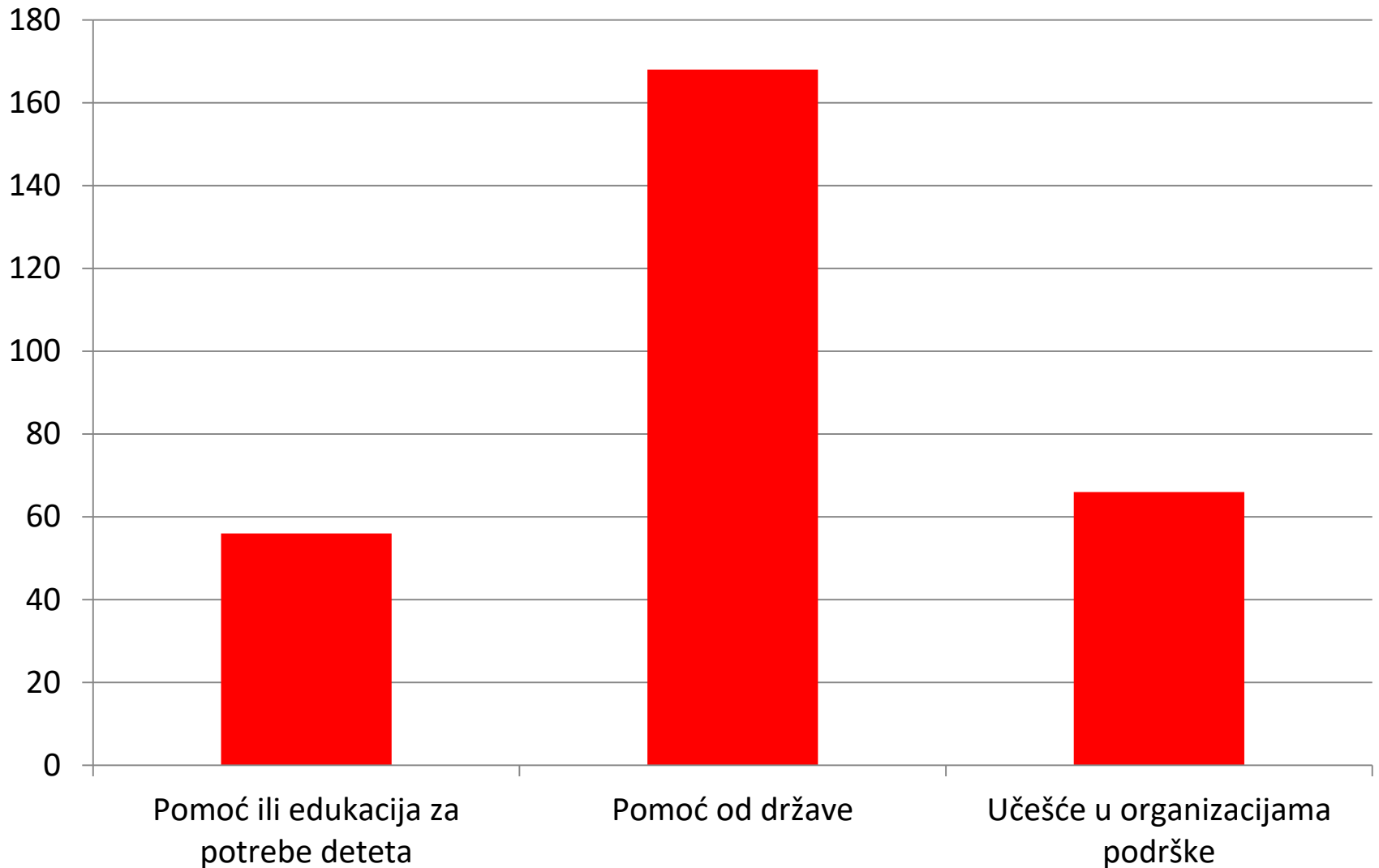
Trenutna škola

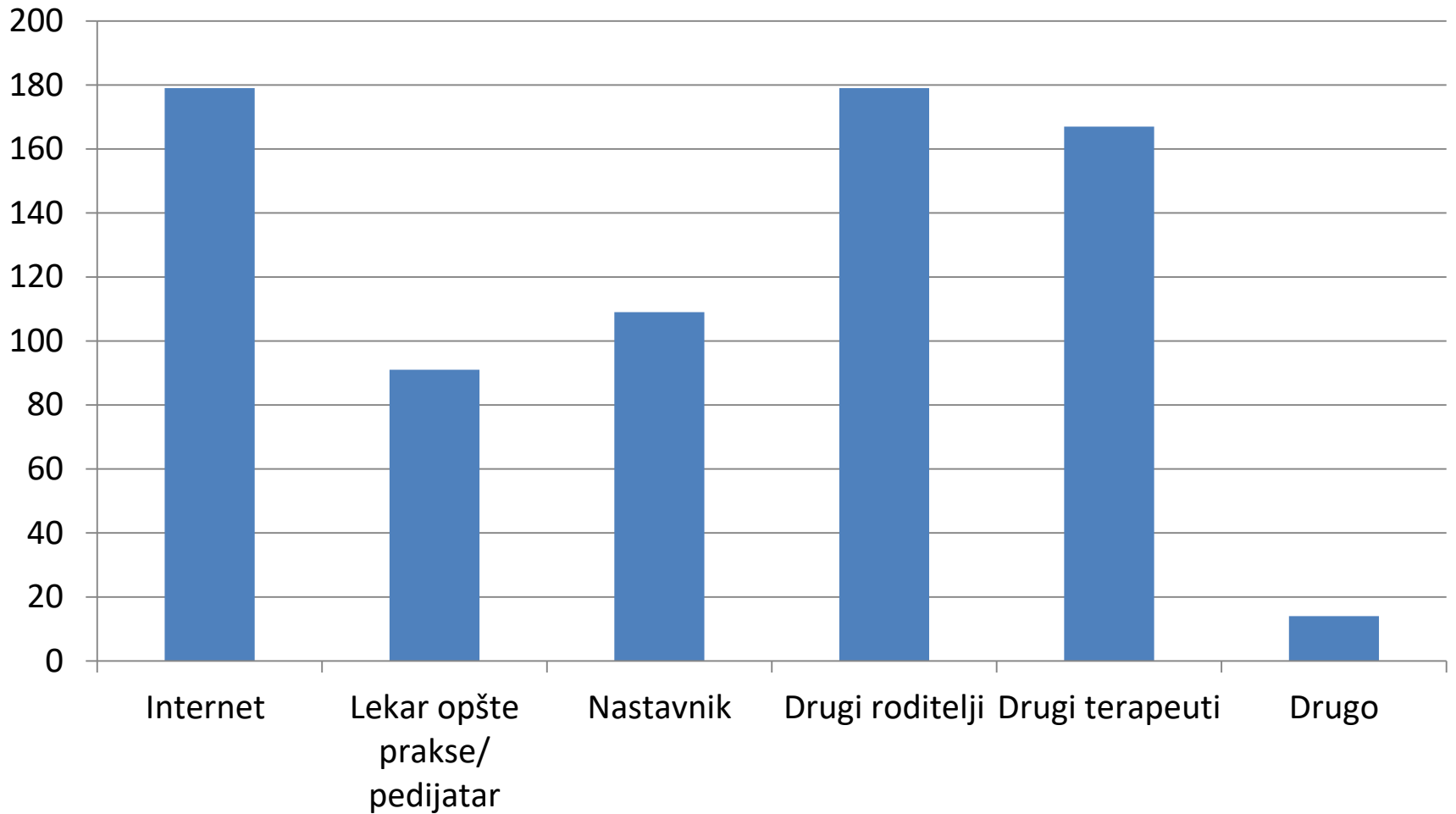
Dodatna pomoć u učenju

Ostale usluge/pomoć

Izvor informacija o stanju deteta

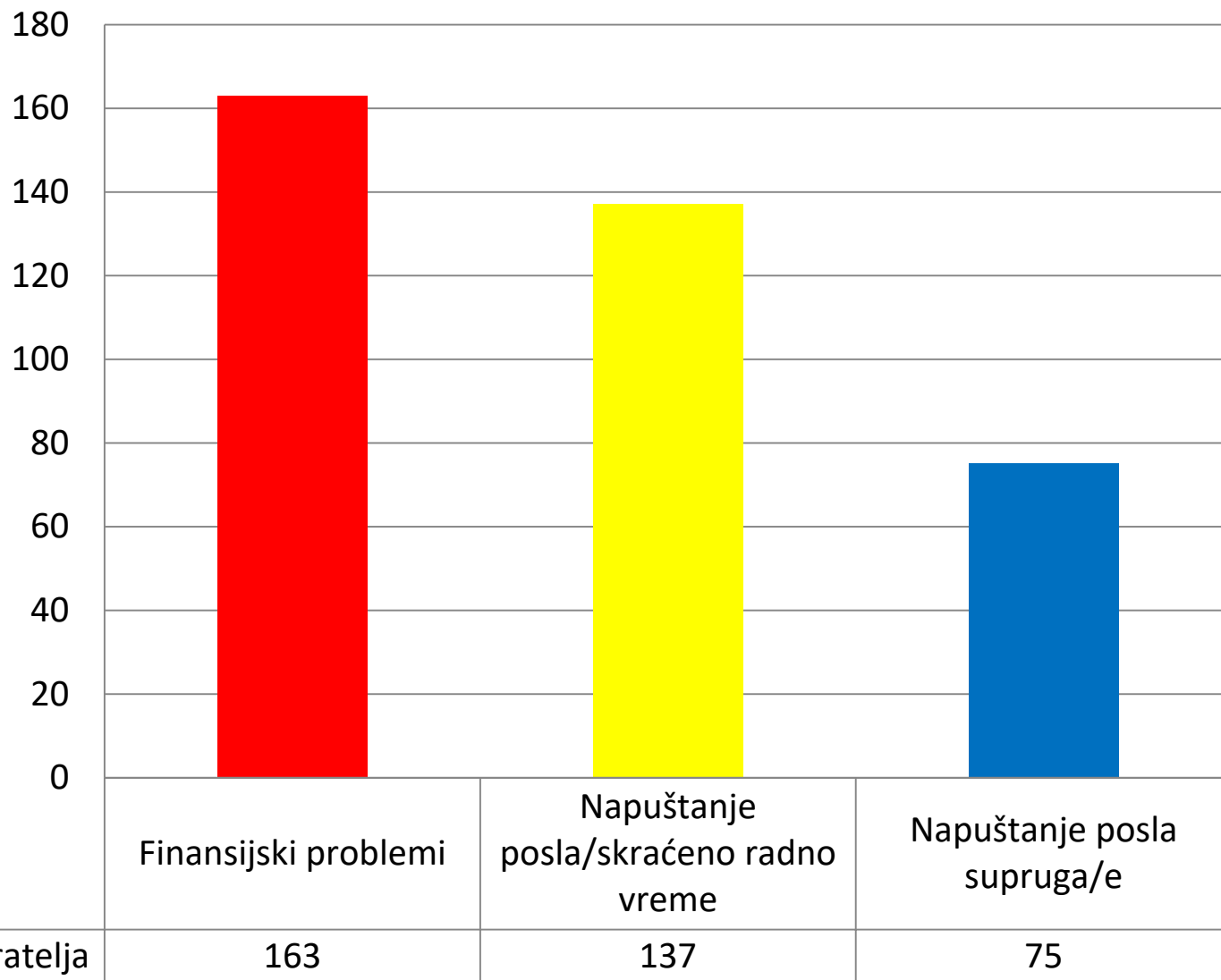

Zapažanja roditelja

Zapažanja roditelja	N(%)
Poteškoće ili odlaganja zbog neispunjavanja kriterijuma	53 (22%)
Poteškoće ili odlaganja zbog nedostupnosti usluga	68 (28%)
Poteškoće ili odlaganja zbog čekanja ili zakazivanja	111 (46%)
Poteškoće ili odlaganja zbog cene	88 (36%)
Poteškoće ili odlaganja zbog nedostupnosti informacija	67 (28%)
Poteškoće ili odlaganja zbog nekog drugog razloga	30 (12%)
Nivo frustracije usled pokušaja dobijanja usluga za dete	N(%)
Nikad	47 (19%)
Ponekad	93 (39%)
Obično da	58 (24%)
Uvek	28 (11%)
Ne znam	9 (3%)

Problemi roditelja

Stigmatizacija

Stigmatizacija	N(%)
Osećam se bespomoćno jer imam dete sa autizmom	
Uopšte se ne slažem	72 (30,3%)
Ne slažem se	86 (36,1%)
Slažem se	67 (28,2%)
U potpunosti se slažem	11 (4,2%)
Zabrinut sam šta bi bilo kada bi drugi saznali da imam dete sa autizmom	
Uopšte se ne slažem	156 (65,5%)
Ne slažem se	69 (29%)
Slažem se	10 (4,2%)
U potpunosti se slažem	1 (0,4%)
Drugi ljudi me diskriminišu jer imam dete sa autizmom	
Uopšte se ne slažem	78 (32,8%)
Ne slažem se	87 (36,6%)
Slažem se	67 (28,2%)
U potpunosti se slažem	5 (2,1%)
To što imam dete sa autizmom ima negativan uticaj na mene	
Uopšte se ne slažem	81 (34%)
Ne slažem se	90 (37,8%)
Slažem se	61 (25,6%)
U potpunosti se slažem	5 (2,1%)

Kvalitet života

Koliko je važno da dete ima podršku za napredovanje u školi?	N
Nije mnogo važno	13 (5,5%)
Važno je	64 (27%)
Veoma je važno	160 (67,5%)
Koliko ste zadovoljni podrškom za napredovanje u školi?	
Potpuno nezadovoljan	40 (16,8%)
Ni zadovoljan ni nezadovoljan	125 (52,5%)
Veoma zadovoljan	66 (27,7%)
Koliko je važno da dete ima podršku za napredovanje kod kuće?	
Nije mnogo važno	3 (1,3%)
Važno je	84 (35,3%)
Veoma je važno	150 (63%)
Koliko ste zadovoljni tom podrškom?	
Potpuno nezadovoljan	38 (16%)
Ni zadovoljan ni nezadovoljan	107 (45%)
Veoma zadovoljan	90 (37,8%)

Kvalitet života

Koliko je važno da dete ima podršku da stiče prijatelje?

Nije mnogo važno	17 (7,1%)
Važno je	76 (31,9%)
Veoma je važno	142 (59,7%)

Koliko ste zadovoljni podrškom?

Potpuno nezadovoljan	55 (23,1%)
Ni zadovoljan ni nezadovoljan	127 (53,4%)
Veoma zadovoljan	53 (22,3%)

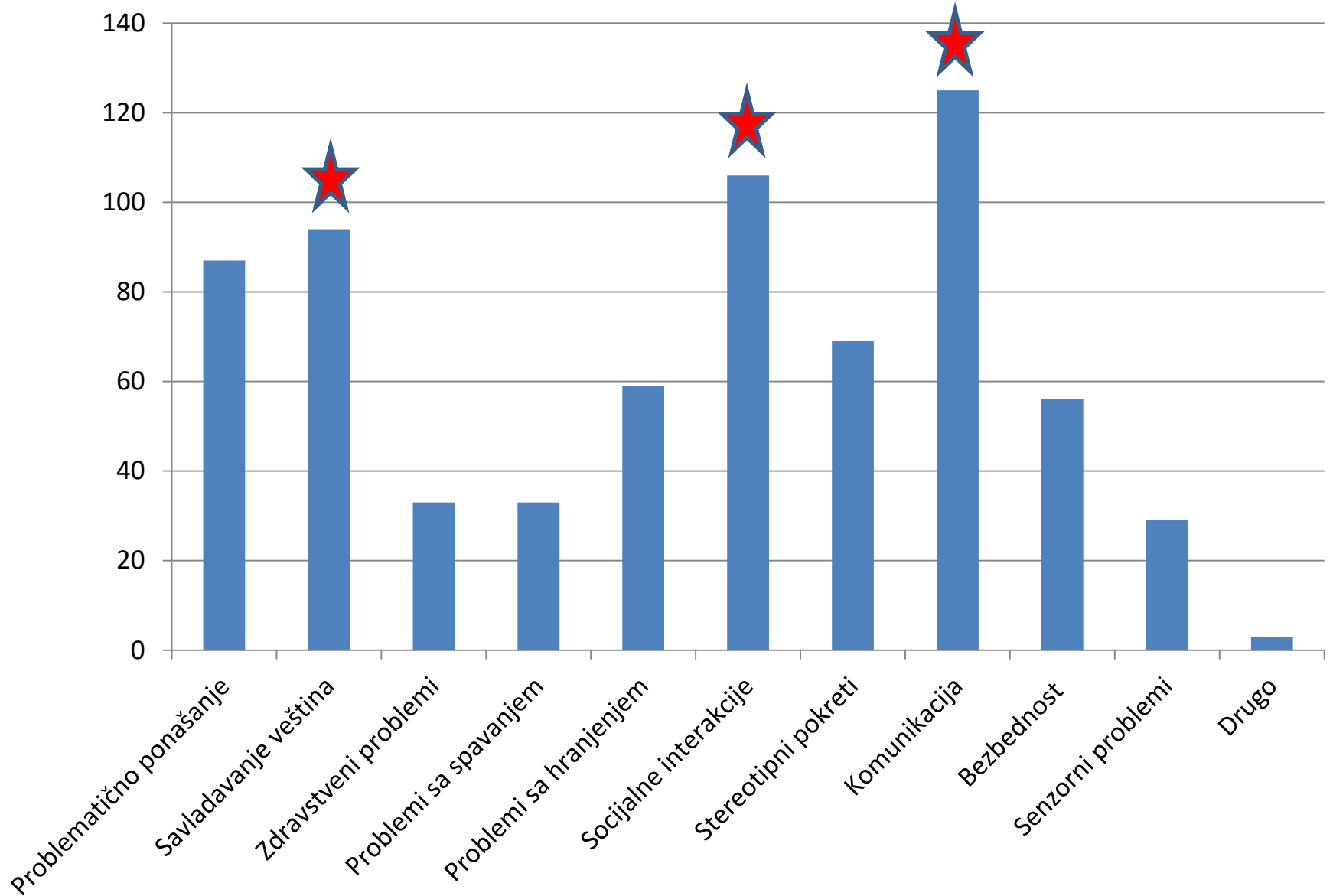
Koliko je važno da moja porodica ima dobre odnose sa službama koje rade sa mojim detetom?

Nije mnogo važno	11 (4,6%)
Važno je	59 (24,8%)
Veoma je važno	167 (70,2%)

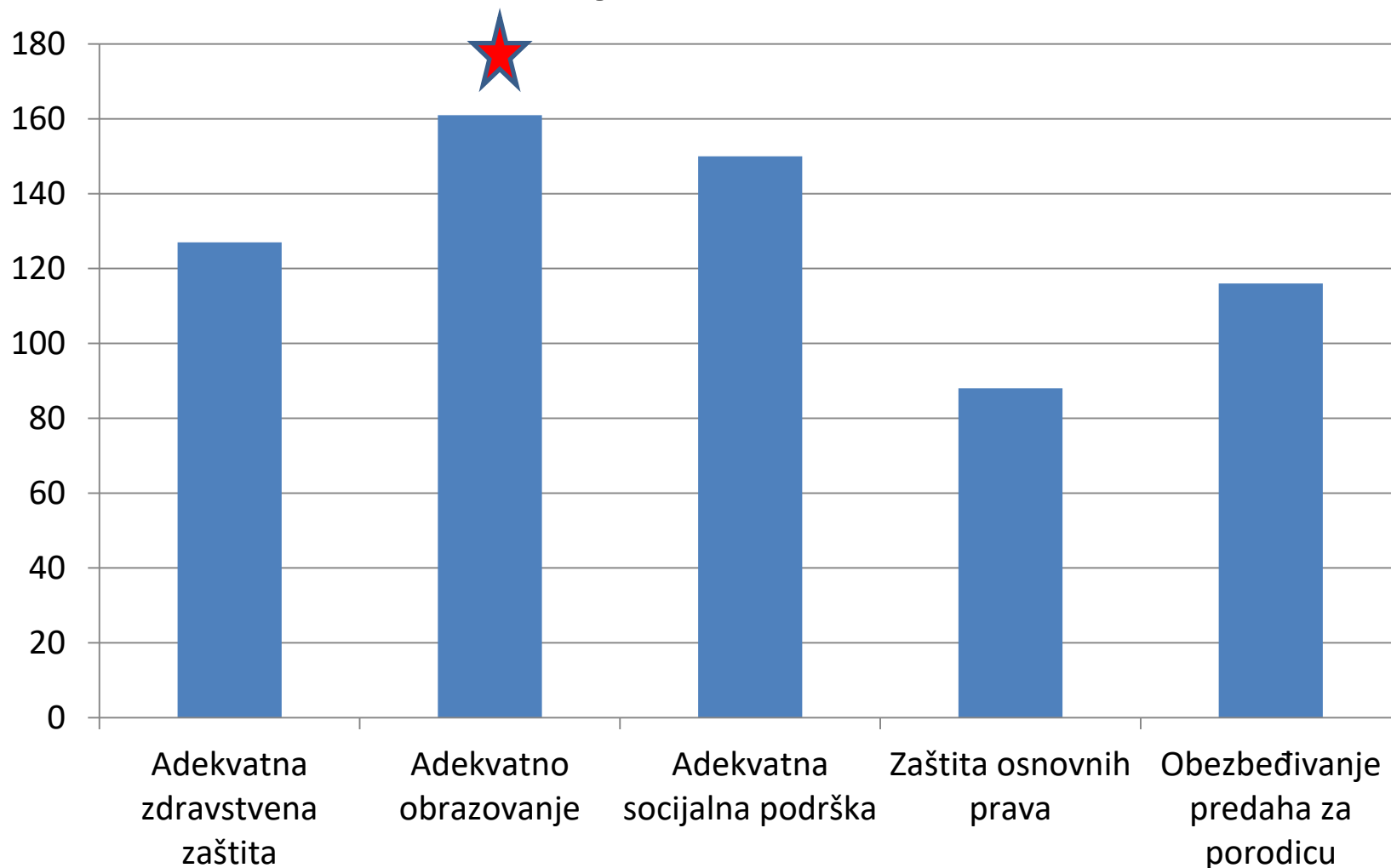
Koliko ste zadovoljni odnosima sa službama?

Potpuno nezadovoljan	43 (18,1%)
Ni zadovoljan ni nezadovoljan	139 (58,4%)
Veoma zadovoljan	56 (23,5%)

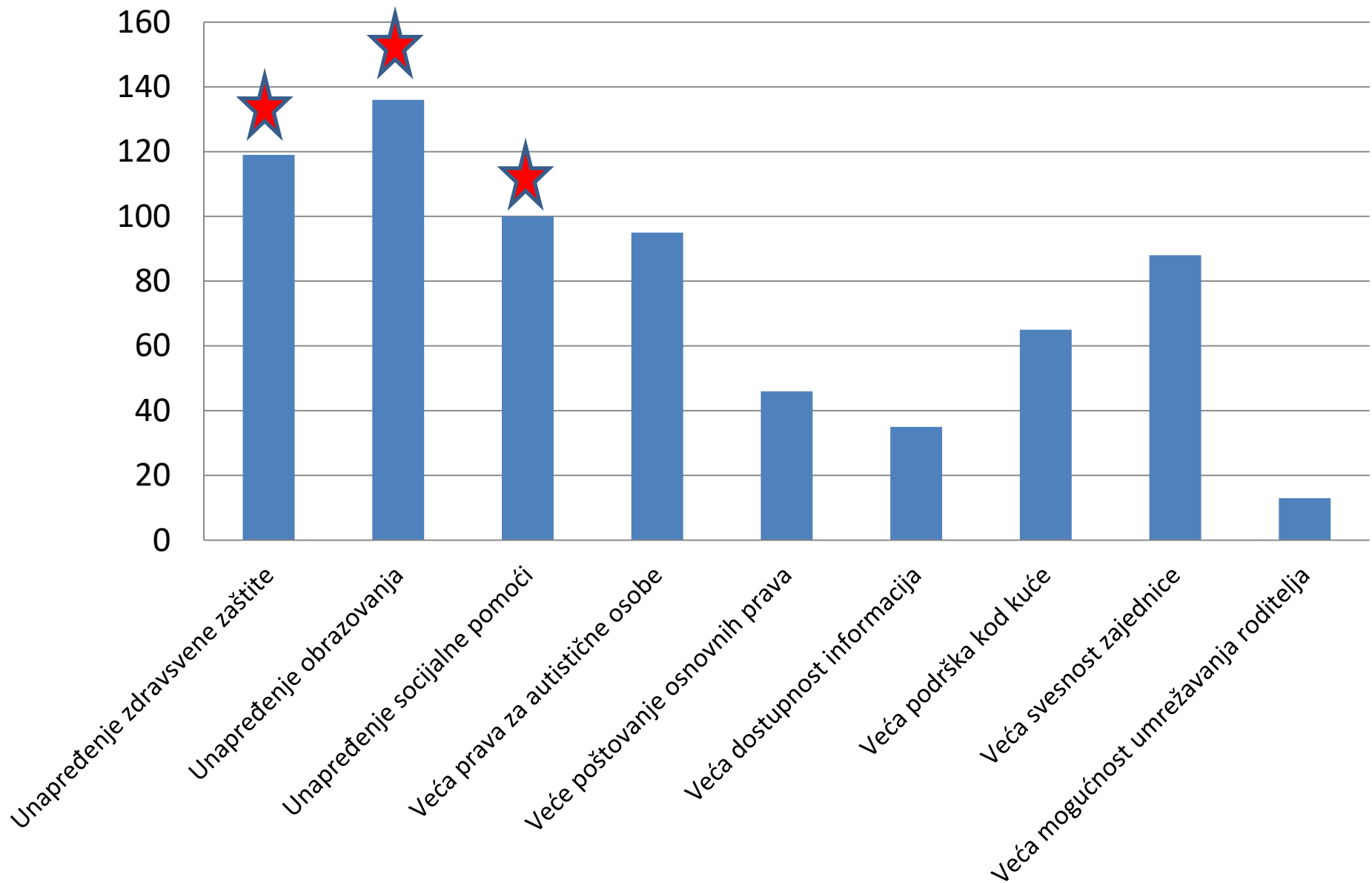
Najveći izazovi roditelja s decom

Najveći izazovi u obezbeđivanju podrške

Prioriteti roditelja

Zaključak, 1

- Ispitivanja služi boljem upoznavanju potreba porodica dece s autizmom
  - Osnaživanje i okupljanje ključnih aktere u zajednici
  - Informisanje šire zajednicu, uključujući i istraživače i kreatore politike, o potrebama porodica
  - Putokaz za razvoj prioriteta za rešavanje potreba porodica

Zaključak, 2

- Unapređenje podrške u sistemima obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite - intersektorska saradnja
- Kreiranje smernica za rad s decom i porodicama baziranim na primerima dobre prakse i naučnim dokazima
- Unapređenje znanja i veština profesionalaca u radu s decom i porodicama s spektrom autističnih poremećaja

